

аналогічною за змістом частині п'ятій ст. 22 Кодексу, змінивши положення частини другої ст. 20 КАС України зазначивши: «окружним адміністративним судам підсудні всі адміністративні справи, крім визначених частинами першою та третьою цієї статті», але в ч. ч. 2,3,4 ст. 22 КАС України ще судами першої інстанції по певним категоріям адміністративних справ визнаються:

- апеляційний адміністративний суд в апеляційному окрузі, що включає місто Київ,
- апеляційні адміністративні суди;
- Верховний Суд.

За таких обставин, судами апеляційної інстанції відповідно до ч. 2 ст.23 КАС України виступатиме Верховний Суд. Важливо, що в цьому разі права на касаційний розгляд справи немає. У випадку ж розгляду справи Верховним Судом як судом першої інстанції, то судом апеляційної інстанції виступає Велика Палата Верховного Суду. В деякому сенсі, в таких категоріях справ Верховний Суд виступає судом «першої і останньої» інстанції, адже права на касацію в такому випадку також немає.

Отже, очевидна неузгодженість між положеннями статі 20 та 22 КАС України принциповими для визначення підсудності. Тому варто погодитися з думкою Керноз Н.Є. та Стеченко К.Л., які не поділяють позицію законодавця щодо назви §2 «Інстанційна юрисдикція» та §3 «Територіальна юрисдикція (підсудність)» Глави 2 Розділу I КАС України, та вважають, що оскільки справи вирішуються виключно національними судами, визначеними Законом України «Про судоустрій і статус суддів», їх назви мають бути, відповідно, §2 «Інстанційна підсудність» та §3 «Територіальна підсудність» [3, с. 83].

Можна підсумувати, що на даному етапі Кодекс адміністративного судочинства України потребує вдосконалення законодавчої регламентації стосовно адміністративної юрисдикції для усунення прогалин, зокрема:

1. заміною положення ч. 1 ст. 22 КАС України з «крім випадків, визначених частинами другою - четвертою цієї статті» на «крім випадків, визначених частинами другою - п'ятою цієї статті»;

2. доповнити положення ч. 2 ст. 20 КАС України таким термінологічним оборотом «з врахуванням випадків, визначених частинами другою - п'ятою статті 22 цього Кодексу»;

3. внесення змін та створення можливостей для касаційного перегляду справ, де судом першої інстанції виступає апеляційний або Верховний Суд, оскільки при вирішенні певних категорій справ ними як судами першої інстанції, є позбавлення їх касаційного оскарження.

Список використаних джерел

1. Кодекс адміністративного судочинства: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. Дата оновлення: 24.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 12.06.2022).

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності санкцій, пов'язаних з активами окремих осіб: Закон України від 12.02.2022 р. № 2257-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2257-20#n11> (дата звернення: 12.06.2022).

3. Керноз Н. Є., Стеченко К. Л. Судова юрисдикція в Україні: нові тенденції та проблемні питання розмежування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №8. С. 80 – 85.

Пилипенко М. Р., здобувачка вищої освіти 3 курсу, група КЮ-192
Науковий керівник – **Козинець О. Г.**, к.і.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

МІСЦЕ УРЯДУ В СИСТЕМІ ВИЩИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Центральною ланкою всього державного механізму, його найважливішою складовою частиною є уряд.

Уряд – колегіальний орган, до якого входять особи (міністри, секретарі), що очолюють державні відомства (міністерства, департаменти) з окремих галузей управління.

У найпоширенішому розумінні уряд – це виконавча влада, те, що в більшості країн світу позначається поняттями «рада міністрів», «кабінет міністрів». Тобто це група людей, які управляють повсякденними справами країни.

У всіх зарубіжних країнах уряд відіграє головну роль у розробці, формуванні та здійсненні основних напрямів політики держави, визначенні шляхів і засобів їх досягнення.

На сьогоднішній день спостерігається збільшення ролі виконавчої гілки в системі державної влади, що обумовлене зростаючою роллю держави в усіх сферах життєдіяльності, наявністю широкого кола повноважень у органів виконавчої влади, необхідністю прийняття швидких управлінських рішень.

Уряд являє собою колегіальний орган виконавчої влади. Для визначення місця уряду в системі державних органів необхідно проаналізувати його відносини з парламентом, главою держави, органом конституційного контролю (такий орган існує не у всіх країнах) і політичними партіями.

Однією з характерних рис урядової влади є її централізація, що виявляється у концентрації владних функцій у руках глави уряду. Відштовхуючись від політичної практики, історичних умов і національних традицій процес посилення позицій уряду набуває різноманітних форм а саме, відносини уряду з парламентом залежать від форми правління. Тому ми детальніше розглянемо кожен з цих форм.

У президентських республіках уряд, очолюваний президентом, формується позапарламентським шляхом і не несе за свою діяльність відповідальності перед парламентом. Юридично в цих країнах уряд повинен тільки виконувати закони, що приймаються парламентом. Тому сам уряд відповідно до діючого у президентських республіках принципу поділу влади розглядається як виконавчий орган, позбавлений будь-яких засобів впливу на законодавчі органи, крім права відкладального вето.

У парламентарних країнах уряди займають по відношенню до парламенту ще сильніші позиції, ніж у президентських республіках. При тому що в цих країнах уряд несе політичну відповідальність перед парламентом, формується парламентським шляхом і зобов'язаний піти у відставку у разі висловлення йому вотуму недовіри, уряд фактично контролює і спрямовує діяльність парламенту. Таким чином, згідно з парламентськими традиціями у Великій Британії, Німеччині, Італії, Індії, Японії глава уряду і більшість його членів повинні належати до числа депутатів нижньої палати. У Конституції Японії передбачено, що членами Кабінету можуть бути тільки цивільні особи.

Змішана (дуалістична) модель уряду існує в сучасній Франції. Особливість її полягає в тому, що згідно з Конституцією (статті 8, 9) президент призначає прем'єр-міністра і головує у Раді Міністрів, а прем'єр-міністр (ст. 21) керує діяльністю уряду. Суттєвим моментом, що визначає стосунки уряду з парламентом, є втручання останнього у сферу законодавства, а також антиконституційну нормотворчість уряду. Він широко використовує своє право законодавчої ініціативи, і кількість законопроектів, внесених урядом, перевищує число проектів самого парламенту. Крім цього, уряд видає власні нормативні акти (виконавчі накази президента, розпорядження тощо), які також сприяють посиленню позицій уряду в системі вищих органів держави. У зв'язку з цим неабияке значення має характер взаємовідносин уряду з вищим органом конституційного нагляду, який чималою мірою залежить від способу формування останнього, обсягу його повноважень і партійного складу.

За сучасних умов, коли держава активно втручається в економіку, втілюючи у життя намічені програми, зростає роль урядової влади. Уряд часто є ініціатором законодавства з питань державного регулювання економіки. У цьому разі парламент виступає як орган, що «реєструє» урядові законопроекти. Також, аналізуючи загальне становище уряду в зарубіжних країнах, слід підкреслити підвищення ролі уряду і його глави в системі вищих органів влади держави, ускладнення внутрішньоурядової структури і зниження ролі колегіальності у виробленні і прийнятті рішень. Найважливіші рішення приймаються главами урядів або готуються у комісіях і комітетах, а потім подаються уряду.

Висновком проведеного дослідження є те, що уряд займає центральне місце в системі вищих органів державної влади, хоча це положення не закріплюється конституціями; уряд є основним інструментом здійснення як внутрішньої, так і зовнішньої політики. У країнах уряд повсюдно займає центральне положення в системі вищих органів державної влади. Особливо важливу роль воно відіграє в тих країнах, які в якості форми правління прийняли президентську республіку. Глава уряду в цих країнах (президент) не тільки здійснює повноваження глави держави, але і є, як правило, лідером єдиної партії, яка представляє собою фактично інтегральну частину державного апарату. Серед елементів статусу виділяється відповідальність уряду, оскільки вона визначає характер взаємовідносин уряду з вищими органами державної влади, насамперед, главою держави і парламентом.

Таким чином, конституційно-правовий статус уряду становить собою складну, системоутворюючу державно-правову категорію, що визначає нормативно закріплене та реально втілене на практиці положення уряду в системі владних взаємовідносин з іншими суб'єктами конституційного права, насамперед, з вищими державними інституціями, і становить собою сукупність таких основних елементів: правосуб'єктність уряду, принципи його діяльності, компетенція, склад і статус окремих членів уряду, відповідальність уряду за свою діяльність.

Список використаних джерел

1. Дахова І.І. Поняття виконавчої влади та її місце в державному механізмі України. (конституційний аспект). *Право України*. 2002. № 12. С. 23-27.
2. Дахова І.І. Чинники, що впливають на діяльність уряду в зарубіжних країнах. Проблеми законності: респ. міжвідом. наук. зб. / за ред. В. Я. Тацій. Харків : Нац. юрид. акад. України, 2006. Вип. 80. С. 9-15.
3. Конституційне право зарубіжних країн: Навч. посібник. За заг. ред. В. О. Ріяки. К. : Юрінком Інтер, 2006. 544 с.

Пода Р. В., здобувачка вищої освіти 1 курсу, група КЮ-211
Науковий керівник – **Козинець О. Г.** к.,і.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ БЛОК РЕФОРМ СОЛОНА

Важливе значення в розвитку держави відіграють реформи. Особливо важливі вони в часи її становлення. Показовими в цьому розумінні є реформи давньогрецького архонта Солона.

Афіни на межі VII-VI ст. до н.е. перебували в стані економічної та політичної кризи. Поляризація суспільства, внаслідок потрапляння афінян до боргової кабали, набула загрозливих масштабів для афінської демократії. Так, серед евпатридів (родова знать – Р.П.) і геоморів (землероби – Р.П.) виділялися багаті землевласники. Інша частина евпатридів бідніла, а геомори перетворювалися на батраків, що обробляли чужу землю, отримуючи за це шосту частину врожаю, або потрапляли до боргової кабали, втрачали свободу і продавалися у рабство за кордон. Зростала економічна роль багатого торгівельно-ремісничої верхівки містян, як і раніше, відчуженої від влади. Зростало й число бідняків – фетів. Усе більш нестійким ставало становище середніх і дрібних землевласників та ремісників.

У результаті серед вільних виник цілий комплекс суперечностей між: багатими евпатридами і тими, що збідніли, але все ще утримували владу; багатіями із землевласників, торговців і ремісників, які прагнули до влади і використовували з цією метою невдоволення бідноти, середніх і дрібних власників [1, с. 76].

Економічна криза, яка охопила Афіни, потребувала вирішення. І Солон, який висунув свою кандидатуру на вибори на посаду архонта мав продуману програму подолання кризи, яку пізніше і реалізував в ході реформ.